د کابل ښار معماري

بي بي مهرو

لیکوال: ډاکتر معمار حشمت الله اتمر

پیخلیک: تله ۱۴۰۴ لیږدی

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

لیکي پوهه:

سرلیک: **د کابل ښار معماري- بي بي مهرو**
لیکوال: ډاکټر مهندس حشمت الله ,, اتمر ،،
اېډېټور:
د پخښتی ډیزان: ډاکټر مهندس حشمت الله ,, اتمر ،،
خپرندوی:
چاپشمېر: ۵۰
چاپ نېټه: میاشت - تله / کال ۱۴۰۴
واټس اپ: +۹۳۷۹۹۳۷۶۹۹۸
برېښنالیک: atmar_hashmatullah@yahoo.com

د چاپ حقوق له لیکوال او خپرندوی سره خوندي دي، بې اخځ
ښوونې ترې د کټې اخیستنې اجازه نه شته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

لړلیک

سرلیک | چوپړی

پخښتی.. ۱
د بي بي مهرو سپین ږیرو سره د غونډې انځور.................................. ۲
بسم الله الرحمن الرحیم ۳
لیکي پوهه:.. ٤
لړلیک ٥
تراڼ (پیل، شروع، برید)... ۷
د یادښتونو له پاره:.. ۹
لنډیزه:... ۱۰
د بي بي مهرو کلي لنده پیژندنه: ۱۱
بی بی مهرو د سیمې ګذرونه (منطقې):.................................... ۱۵
د بي بي مهرو سیمې خیر خواه (مهربانه) خلک: ۱۷
د بي بي مهرو (لوی) جامع جوماتونه: ۱۹
د بي بي مهرو کوشني جوماتونه: ۲۱
د بي بي مهرو ښوونځي: ۲۱
د بي بي مهرو دیني مدرسې:.. ۲۱
د بي بي مهرو زیارتونه:.. ۲۳
د بي بي مهرو جنازه ځای: ۲۷
د بي بي مهرو حمام: ۲۷
د بي بي مهرو کاروانسرای: ۳۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

....
د بي بي مهرو کافي ګانې (رستورانتونه):.. ۳۲
د بي بي مهرو بازارونه:.. ۳۳
د بي بي مهرو د اوبو ژرنده:... ۳٤
د بي بي مهرو هديره: ۳٤
د بي بي مهرو تفريحي پارک:.. ۳٤
د بي بي مهرو په نوم د دې سيمي او غونډۍ د نومولو لاملونه: ۳۵
لومړی روايت: ۳۷
دوهم روايت: ٤۰
د بي بي مهرو په اړه ولسي (فلکلور) کيسه:.................................. ٤۱
د ځيرنې مرحلې انځورونه (انځورونه خبرې کوي) ٦۲
بي بي مهرو معماري (آرکيتيکچر):.. ۷٦
پایله: ۱٤۰
وړانديزه طرحه د بي بي مهرو مقبرې د پاره: ۱٤۱
د چاپ شويو کتابونو لېست.. ۱٤۱
د کار لاندې کتابونو لېست ۱٤٦
د امکان او وخت په صورت کې... ۱٤۷
د پخښنتی ځت ۱٤۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

ترانۍ (پيل، شروع، بريد)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ إجْلَالًا لِقُدْرَتِهِ، وَ لَا إلَهَ إلَّا اللَّهُ خُضُوعاً لِعِزَّتِهِ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍوَآلِهِ .

بې پايه ستاينه او بې حده مننه، د هغه سپېڅلي ذات نه چې د وجود مانۍ او کاينات يې د انساني وجود د تکامل او د انسان له پاره د خپل سپېڅلي ذات او عبادت د حقيقت له پېژندلو پرته جوړ کړل.
هغه د ذات پوهه، عالي، لوړ او ښکلي نومونه دي، او کائناتو د پيداينښت يوه حتمي لامل دی.
عظمت، د ټولې نړۍ موجوديت، د ناڅاپه څخه راوتل، حق د رسيدو جوهر په يوه والي کې د اعتراف، تباهۍ او بې وسۍ يوه له لوړو وسيلو څخه دی.

ګرانو لوستونکو!

دا ځل مې و غوښتل د کابل ښار يوې ښندې د معمارۍ په هکله چې تر ۳۰۰ کلونو ډېر تاريخ لري او د بي بي مهرو په نوم يادېږي، د خپلو کتابونو مينوالو او لوستونکو سره ګډ (شريکه) کړم.
زما د کتابونو مينه وال يوازې معماران او انجينران نه دي، او نه بايد اوسي، نوڅکه غواړم ورځ په ورځ د خپلو ليکونو کې توپير راوړم چې د هرې ځانګې مينه وال په کې ډېر شي، دا کار به ما دېته اړ کړي چې ليکنې مې توپير و لري او هم به مې مينه وال ډېر شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

پاکه ربه!

زموږ له پاره خپله لاره بې ستونزې کړه، تر څو موږ له تا پرته بل څوک و نه وینو او نه يې پېژنو.

زموږ سره مرسته و کړه تر څو مو په وجود کې د غرور نخښنه پاتې نه شي او د اسلام د دين له سپيڅلو بنده ګانو څخه مو و بولې.

مننه:

د يادوني وړ بولم چې د دې کتاب په ليکنه کې زما سره د سيمې مشرانو او خاصتاً محترم سيد اسحق مودودي، د بي بي مهرو د ځوانانو شورا رييس د معلوماتو راټولولو او انځورونو اخيستلو د اجازې په برخه کې مرسته کړې ده، د خدای (ج) نه هغوی ته د ښې روغتيا او اوږد عمر غوښتنه کوم.

- د نظر ټولو خاوندانو او هغه څوک چې دا کتاب لولي په ډېر درنښت هيله کيږي چې، خپلې غوښتنې او وړانديزونه د دې کتاب د بيا کتنې له پاره، زما سره شريکه کړئ.

Whatsapp: ۰۰۹۳۷۹۹۳۷۶۹۹۸

په در نښت
ډاکټر معمار حشمت الله اتمر

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د یادښتونو له پاره:

۱- ....

۲- ....

۳- ....

۴- ....

۵- ....

۶- ....

۷- ....

۸- ....

۹- ....

۱۰- ....

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

لنډيزه:

افغانستان د اسيا د وچې په زړه کې پروت دی، يوه غرنی او بډايه هېواد دی چې د منځنی اسيا او منځني ختيځ د هېوادونو ترمنځ شتون لري.

د افغانستان په وچه کې راګير هيواد له پاره، چې لوړ او جګ غرونه، پراخې ښکلې غونډۍ، شنې درې او ډير بيلا بيل جګوالی، ټيټوالی (ريلف)، لکه لوړې او ټيټې ځمکې لري، چې د دې ځمکې د پيژندلو او له نورو آسيايي هيوادونو څخه د توپير له پاره اساسي حقيقت دی .

همدا راز دا هېواد د کرنې له پاره ښه خاوره لري او مالداری ته هم چمتو دی.

کابل ښار د بحر له سطحې څخه۱۸۰۰ متره لوړ دی، په انځور کې ليدل شوی غر د پغمان غر دی چې ۴۷۰۰ متره لوړوالی لري.

کابل ولايت په شمال لوېديځ کې له پروان، په شمال ختيځ کې له کاپيسا، په ختيځ کې له لغمان، په سوېل ختيځ کې له ننګرهار، په سوېل کې له لوګر او په سوېل لوېديځ کې له ميدان وردګو ولايت سره ګډه پوله لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو کلي لنډه پېژندنه:

د (بي بي مهرو) سيمه د کابل ښار په مرکز، د وزير محمد اکبر خان او د خواجه رواش هوايي ډګر تر منځ موقعيت لري.

د بي بي مهرو د سيمې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو له سيمې څخه اوايي (فضايي) انځور

د بي بي مهرو له سيمې څخه اوايي (فضايي) انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د پورتنۍ نقشې په پام کې نیولو سره، بي بي مهرو سیمه، له شمال څخه د خواجه رواش هوايي ډګر، د لویدیځ نه موسی کلا او وزیر آباد، له سویل څخه د وزیر محمد اکبر خان سیمې، غونډۍ، او څلور سویز سردار محمد داود خان روغتون او له ختیځ څخه دریم او څلورم مکرویانونو پورې غزېدلې ده.

دا سیمه د بي بي مهرو په نوم مشهوره ده، د بي بي مهرو غونډۍ اوس هم د سیمې او کابلیانو یوه ځانګړی تفریحي ځای دی، چې الته (هلته) د لیدو، کتو، آیس کریم خوړو او کاغذي پتنګ الوزولو(جګولو) په څېر فعالیتونو څخه خوند اخیستلی شئ.

د کابل ښار د بي بي مهرو غونډۍ پر سر د کاغذي پتنګ لوبې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د کابل ښار د بي بي مهرو غونډۍ پر سر د کاغذي پتنګ لوبې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

بی بی مهرو د سیمې ګذرونه (منطقې):

چارنله، نو آباد، پوستین دوزان، قصابان، میدانی، بلوچان، جمهوریت، حاجی قاسم، میرصاحب، قلعه خواجه، نوآباد قلعه خواجه ، قلعه خیاط، قلعه وکیل، قلعه چمن، قلعه خاطر، نوآباد قلعه خاطر ، ناصری، جوی آسیا، او بلاک های هوایی په دې سیمې پورې اړه لري.

د بي بي مهرو سیمه ۱۲ ملکونه (ملکان، مشران) لري، چې د شورا مشر يې حاجي صاحب عبدالحمید خان چې په خان جرمن مشهور دی، د شورا مشري کوي.

بي بي مهرو شاوخوا ۳۰۰۰ (درې زره کورونه) او ۲٤ زره وګړي لري، چې ۷۰ سلنه اوسېدونکي يې د سیمې اصلي اوسېدونکي او ۳۰ سلنه اوسېدونکي يې کرایه ورکوونکي کسان (خلک) دي.

د بي بي مهرو اوسني اوسېدونکي د بیلا بیلو ټبرونو څخه دي لکه:

تاجک، پښتانه او بلوڅ.

د دې کلي د تاریخ هغه سپین ږیري چې ډېرو يې د افغان - انګریزانو په درېیمه جګړه کې برخه اخیستې او په مېړانه يې جګړه کړې، نومونه يې په لاندې ډول دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سيد افضل د سيد اصغر زوی، سيد اکرم او سيد داود آغا (گذر قلعه خواجه) حاجی پادوان مشهور په حاجی پادو، منصور خان، حاجی غلام صديق او حاجی بازمحمد.

کلانتر شاه گل (د قلعه چمن گذر نه) پخوانی وکيل

علاقه دار ميرزا محمد خان (د حاجی قاسم گذر نه)

وکيل محمد آصف خان بلوچ (د قلعه چمن گذر نه)

حاجی ولی محمد خان (د قلعه وکيل گذر نه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو سيمې خير خواه (مهربانه) خلک:

محبوب خان بلوچ چې مهم خدمتونه يې د بلوچ د ګذر جامع جومات ته کړي دي .
چې د ډاکټر صاحب ياسين ضياء او پښتون يار په مالي مرسته او همکارۍ جوړ شوی دی.
همدا راز باغبان باشی درمحمد، صبدر چجو، ملک خوشدل، ملک کريم په دې شعار سره چې (سړی بايد خالي لاس کور ته ولاړ نه شي)، ښاغلی علي محمد خان، جان محمد خان، خليفه جلال د دې سيمې د مشهورو معمارانو له جملې څخه وو.
هغه وخت چې د نوي ښار او وزير محمد اکبر خان د سيمې ودانی جوړونې کې يې پراخه برخه اخيستې وه، د بلوچانو دګذر څخه ول.
کاکا محسن، عبدالخالق، محمد انور، محمد صفدر، حاجی يحيی، کفتان صالح (د جمهوريت ګذر نه)
حاجی محمد عمر خان کلانتر، سلام الدين، هاشم قصاب، نادرختګر(ګلکار)، حاجی ګلبدين، سخيداد دکاندار، (د پوستين دوزانو ګذر نه) حاجی محمد خان، حاجی تاج محمد، حاجی نور محمد، مدير اکبر قصاب، صوفی محمد سليمان، ملا سکندر، ملا ضيالحق، محمد علم خان، محمد اعظم خان، خدا بخش، احوالدار محمد بخش، رمضان قفل ساز، حاجی فضل احمد، محمد هاشم خباز، محمد هاشم نجار، احمد ګلکار، عبدالغفار ګلکار، لالا ګل رنګمال، سيد محمد عارف رنګمال، حاجی منصور مشهور په منصور سماوارچی، حاجی تاج محمد او حاجی نورمحمد چرم کاران ، حاجی

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

محمد محسن ګاډیوان، محمد قاسم ګاډیوان، کاکا بسم الله ګادیوان (د حاجی قاسم ګذر نه)

حاجی ذبیح مومندره یی او هوایي کپتان معراج د قلعه خواجه څخه یاد کړو.

همدارنګه د بي بي مهرو خلک دیني، سوله خوښونکي، ازادي غوښتونکي، میلمه پاله، د علم او فرهنګ خلک دي.

د بي بي مهرو مشهورو کسانو لکه:

پهلوان عزیز مشهور په شخ ، شیرین افغان د حاجی قاسم ګذر نه، یارجان بلوچ، حاجی صبور د میرانو ګذر نه، احمد جان د ظاهر شاه د دربار بزرګر، قاسم خان - د ظاهر شاه یاور، عبدالرحیم زرګر او محمد امین زرګر د حاجی قاسم د ګذر نه، حاجی عبدالحمید او اکبر د ظاهر شاه تحویلدار د قلعه خاطر ګذر نه یادوی شو.

په بي بي مهرو کې هم لکه د کابل د نورو سیمو په څېر کاکه ګان وو، چې د محسن نوم یادولای شو، کوم چې د محسن ګنګس په نوم مشهور و.

هغه به له ظالم څخه د مظلوم د حق اخیستلو هڅه کوله او د غریبې طبقې ملاتړی به یې کوه.

همدارنګه د سیمې خلکو شوروي د پخواني ایتلاف د اشغالګرو ځواکونو پر وړاندې په جهاد کې برخه واخیسته، چې د همدې دورې د مجاهدینو له جملې څخه استاد حمدالله چې په استاد اکبر مشهور و، قومندانان عبدالله، عظیم الله، عزیز مشهور په شفیع، سید میر، احمد شاه، لطیف، مدیر عبدالصمد، مدیر هاتف، نصرت مدیر او د اجمیر قومندان نومونه اخستلی شو.

په بي بي مهرو کې تر ۲۰ ډېر کوچني او لوی جوماتونه شتون لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو (لوی) جامع جوماتونه:

اوس اباد (نو آباد) سید نیک محمد خان، خالد ابن ولید، میداني، بلوچان، جمهوریت، حاجي قاسم، (میر باز خان، د میر بابا خان زوی او د حاجي قاسم لمسی/ محمد یعقوب د حاجي قاسم لمسی دی، چې د ۱۱۵ کلنۍ په عمر وفات شوی دی.

کله چې میر باز خان جومات جوړ کړ، له دې وړاندې په دې او لرې واټن کې جومات نه و، د دې کلي خلکو په هغه ځای کې لمونځ کاوه، چې تر دوو غونډیو لاندې سوری و، چې په اوس مهال کې د هغه ځای د پاسه د جنازې ځای دی.

د میر صاحب قلعه خواجه جومات، قلعه وکیل جومات، قلعه چمن جومات، هوایی بلاکونو جومات (دوې ودانۍ) او د قلعه خاطر جومات (دوې ودانۍ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

بي بي مهرو د قلعه خواجه جامع جومات نه انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو کوشني جوماتونه:

نوآباد، اتفاق، پنجشيريان، محمود طرزی او د قلعه خاطر نو آباد جومات.

د بي بي مهرو ښوونځي:

په بي بي مهرو کې درې ښوونځي شتون لری چې په لاندې ډول ترې يادونه کولای شو.

١. بی بی مهرو د الکانو(ذکورو) ليسه
٢. د بی بی مهرو د نجونو متوسطه
٣. د بی بی مهرو د نجونو ليسه

د بي بي مهرو ديني مدرسې:

د بي بي مهرو په مير صاحب گذر کې د نارينه وو له پاره د رسمي ديني مدرسې دوې ځانگې او په بېلابېلو سيمو کې د نجونو له پاره د غير رسمي ديني مدرسې درې ځانگې شتون لري، چې د حاجي سيف الدين سيفي د کورنۍ له خوا پرانستل شوې او د ښځينه زده کوونکو په کې ديني زده کړې کوي.

اغلې مژگان سيفي يې مشره او په نارينه ځانگه کې فخرالدين سيفي د مرستيال په توگه کار کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

دغه مدرسې په لنډه موده کې وکولای شول چې د بي بي مهرو د بېلابېلو سيمو لکه:

د قلعه خواجه، قلعه خاطر، ده خدايداد، دو سرکې ښځه تکړه زده کوونکي جذب کړي، ديني زده کړو او د قرآن کريم په تدريس کې يې ګډ (شامل) کړي.

د اسلامي حجاب رعايت، وروروليې، وطن پالنې، د قرآنکريم ښوونه، تلاوت په برخو کې، خلک تشويق او ښوونه ورکوي.

دغې مدرسې په ۱۳۹۶ کال کې ستاينليک او په ۱۳۹۷ کال کې د انجمن له رئيس شيخ عابد ښځه رسمي سند ترلاسه کړ.

په ۲۰۱۸ کال کې د دغې مدرسې زده کوونکو د افغانستان د تېر ولسمشر محمد اشرف غني په رسمي بلنه کې ګډون وکړ او له هغه سره يې وکتل.

د دې ترڅنګ دغې مدرسې زده کوونکو په ۲۰۱۷ کال کې د سيرت النبی په سياليو کې لومړی مقام خپل کړ.

په دې برخه کې د آغلې مژګان سيفي او د هغې د مرستيال ښاغلې فخرالدين سيفي هڅې، د ستايلو وړ دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو زيارتونه:

بي بي مهرو د مشهورو زيارتونو نه کولای شو د لاندې زيارتونو نومونو، يادونه وکړو.

شاه امان الدين غازی، سيد جلال اغا مشهور په بخارايي، د پير کمر بسته زيارت او خواجه يادگار ولی نومونه واخلو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

بي بي مهر د خواجه يادگار ولي زيارت نه انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

بي بي مهرو د خواجه يادګار ولي زيارت نه انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

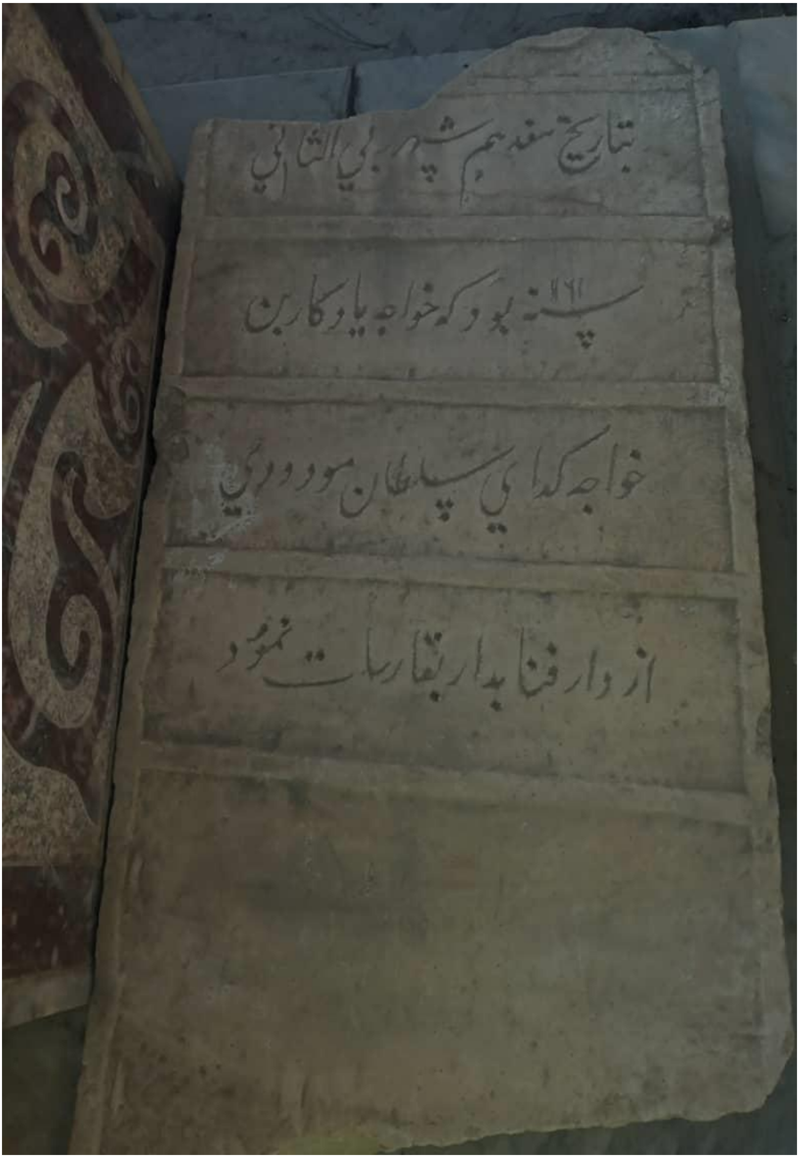

خواجه یادګارولي د لیکل شوې تیږې نه انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو جنازه ځای:

په بي بي مهرو کې د جنازې لمونځ اداء کولو له پاره یوه ځانګړې سیمه شتون لری، چې د جنازې ځای بلل کیږي.

ویل کیږي چې الته (هلته) پخوا دوې تونلونه یا لوی تونلونه و، چې په لومړي سر کې خلکو ترې د جومات په توګه کار اخیست او د افغانانو- انګرېزانو جګړو په وخت کې هم ترې کار اخیستل شوی دی، دغه تونلونه د خواجه غار تونل په نوم یادیږي.

اوس مهال بل جنازه ځای هم جوړ شوی چې د جمهوریت سړک ته څېرمه شتون لري.

د بي بي مهرو حمام:

د بي بي مهرو په سیمه کې یوه ډیر مشهور او پخوانی حمام شتون لري، چې د سهار له ۴ بجو څخه تر ۸ بجو پورې د نارینوو او د سهار له ۸ بجو څخه د مازیګر تر ځلورو بجو پورې د ښځو له پاره پرانیستی (خلاص) وي.

هم داسې د دې لوی حمام تر څنګ د نارینوو او ښځینوو له پاره جلا، جلا نمره یې حمام هم شتون لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو تاريخي حمام نه انځور

د بي بي مهرو تاريخي حمام د ننوتو لارې نه انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو تاريخي حمام نه انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو د ننوتو د ستني انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

د بي بي مهرو د ننوتو اړخ کړکی نه انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو کاروانسرای:

په دې سيمه کې د وګړو ويناوو پر بنسټ د **پنيرخاني** په نوم يوه کاروانسرای هم شتون درلود چې د حاجي قاسم کور له تېرېدو څخه د سيد اکبر قصاب او سيد انور قصاب د سرای تر څنګ د مشهورو هټيو په نوم، نومول شوي ول.

د بي بي مهرو کافي ګانې (رستورانتونه):

په دې سيمه کې د سيد شهنشاه اغا او سيد ميران اغا په نوم د کافي (رستورانټ) دوې مشهوره هټۍ (دوکانونه) وو، چې په دې ځای کې يې دوديزې چاينکي او په زړو سماوارونو کې خوندور چای پلورل.

دا کافي خانې (رستورانت) د حاجي قاسم جومات ته څېرمه پرتې وې، هغه مسافر چې به له شمال لوري او ده سبز څخه کابل ته راتلل، د قلعه خاطر له تېرېدو وروسته د حاجي اغا جان په سرای (پنيرخانې) کې خپل سوداګريز توکي تبادله او پلورل.

په دې کافيو کې خلکو(مسافرو) ډوډۍ خوړه، بيا به د لمانځه د ادا کولو نه وروسته، خپلو اصلي ځايونو ته تلل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو بازارونه:

په دې سيمه کې د عامو سړکونو ترڅنګ پرانستي بازارونه او زړې هټۍ (زاړه دوکانونه) هم ليدل کېدل، چې نه يوازې د ښاريانو بلکې د شاوخوا کليو د خلکو اړتياوې هم پوره کوې.

دا هټۍ په سيمې کې اوس هم شتون او ډېرې شوې دي.

د بي بي مهرو سپورت کلپونه:

د سيمې خلک له پخوانيو مشهورو لوبو سره ډېره مينه لري او د سيمې مشهوره لوبه يې غېږه نيونه ده چې په سيمې او بهر کې ځانګړې ځای لري.

سيمې د مشهورو غېږو نيوونکو څخه دا دي:

سلامت شاه قصاب، على محمد، محمود، نسيم، احمد جان، منجى قصاب، محبوب، اسمعيل نواب، رحيم، قند قصاب، پهلوان فاروق او اصف خان نه کولای شو، يادونه وکړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو د اوبو ژرنده:

په بي بي مهرو کې د سید میران کافي ته څېرمه د اوبو یوه ژرنده وه او د دې ژرندې خاوند سید اصغر اغا نومېده، مګر د دې ژرندې اثر اوس مهال په سیمې کې نه لیدل کیږي.

د بي بي مهرو هدیره:

د بي بي مهرو غونډۍ په څنډه کې یوه هدیره (د سیمې د خلکو هدیره) ده، خو د غونډۍ په سر کې د بي بي مهرو مقبره، د لامبو وهلو یوه لوی حوض او د شهیدانو قبرونه دي.

د بي بي مهرو تفریحي پارک:

د هېواد د پخواني ولسمشر استاد برهان الدین رباني په مشرۍ د وزیر محمد اکبر خان د میدان ترڅنګ، د هېواد په لوی بیرغ څلورلارې کې، د بي بي مهرو په نوم یوه زرغون (شین) تفریحي پارک هم په دې وروستیو کې جوړ شوی دی.

د بي بي مهرو تفریحي پارک پخوانی انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو په نوم د دې سيمې او غونډۍ د نومولو لاملونه:

د دې سيمې او غونډۍ د نومولو لاملونه په اړه بېلابېلې کيسې شته:

د بي بي مهرو د مقبرې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو د مقبرې سره انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو د مقبرې سره انځور

لومړی روایت:

ویل کیږي چې د دې غونډۍ په څنډه کې د بي بي مهرو په نوم یوه ښکلې او هوښیاره نجلۍ اوسېده، د افغان - انګلیس د جګړې پر مهال به یې له مجاهدینو سره مرسته کوله او هغوی ته به یې ډوډۍ او اوبه برابرولې.

هغې د عزیز په نوم له یوه هلک سره مینه درلوده.
جګړه روانه وه.
عزیز چېرې تللی و.
هغه بېرته سیمې ته ستون شو.
په سیمې کې ځوانان، نه ښکارېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

هغه کورته د ننه شو.
عزيز پوښتنه وکړه:
ځوانان چېرته دي؟
د کورنۍ غړي يې ورته و ويل:
ځوانان جګړې ته تللي دي.
وروسته عزيز هم جګړې ته ځي او له څه مودې وروسته په ټپي حالت کې کورته راګرځي.
د رسېدو سره سم د مهرو په لټه کې کيږي.
مهرو په سيمې کې نه وه.
بيا هغه کور ته ځي.
د کور د غړو نه پوښتنه کوي:
مهرو چېرته ده؟
د کورنۍ غړو يې ځواب ورکړ:
هغه مړه (شهيده) او د غونډۍ په سر کې ښخه شوې ده.
عزيز الته (هلته) ځي.
هغې د قبر تر څنګ ژاړي او الته (هلته) مړ کيږي.

د انګريزانو اشغالګرو ځواکونو په وړاندې جګړه کې (هغه مهال) چې يوه مرکز يې د بي بي مهرو په غونډۍ کې و، د پوستين دوزانو(ګندونکو)، ميران، بلوچان، جمهوريت، حاجي قاسم کلا په ګډون د سيمې ټولو خلکو، برخه اخيستې وه .
سيمې د مشرانو په وينا، انګريزانو به ويل:
کله چې بي بي مهرو ته ورسيږو، نه پوهيږو چې غبشې، تيرږي، ډبرې، له کوم ځای نه راپرېوځي (راوريږي) او مونږ اړ کيږو چې په خپل کمپ کې چې د سيمې په لوړه غونډۍ کې پروت دی، پناه يوسو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

د بي بي مهرو د مقبرې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم روایت:

بله کیسه لرو چې په پخوانیو وختونو کې د دې غونډۍ په شاوخوا کې دوې قبیلې اوسېدې، د یوې پخوانی قبیلې مشر ملک میر افغان او بلې قبیلې مشرملک افضل خان و.

د ملک میر افغان د کلا انځور

دا دواړه قبیلې یوه له بل سره دښمني لرله، ملک میر افغان یوه لور درلوده چې نوم یې "مهرو" او ملک میر افضل خان یوه زوی درلود چې نوم یې "محمد اعظم" و.

د دې داستان دوام په لاندې فولکلورې کیسې کې کولای شئ، ولولئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د ملک افضل خان د کلا انځور

د بي بي مهرو په اړه ولسي (فلکلور) کيسه:

په پخوانيو وختونو کې دوې قبيلو د خواجه رواش هوايي ډګر ته څېرمه ژوند کاوه.

د هوايي ډګر ختيځ لوري ته د ملک مير افغان اړوند کسان او د هوايي ډګر لوېديځ لوري ته د ملک افضل خان اړوند کسان اوسېدل.

ملک مير افغان د بي بي مهرو په نوم يوه ډېره ښکلې او منل شوې لور درلوده، چې د خپلې ښکلا، ځوانۍ، ښو اخلاقو له امله د خپل کلي او سيمې په ټولو نجونو کې مشهوره وه او د هر چا په ژبه (سر) کې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

همدا رنګه د ملک افضل تر څنګ يې د اعظم خان په نوم يوه زوی هم و، چې د خپلې قبيلې په خلکو کې په زړورتيا او ځوانۍ مشهور و.

د ډيرو کلونو له پاره، د دې دوو قبيلو ترمنځ دښمني وه.

د لوی اختر په يوه ورځ د افغاني رسمونو سره سم د لوی اختر د لمانځه له ادا کولو وروسته يوه شمير سپين ږيري (مشران) د ملک افضل خان کور ته ورغلل او د ماښام له ډوډۍ او چای خوړلو نه وروسته يې ملک افضل خان ته و ويل:

مونږ د دوستۍ يوه مهم وړانديز لرو.

ملک افضل و ويل:

ګرانو ورونړو!

زه به د دې مبارکې ورځې په اړه، ستاسو هر وړانديز ومنم.

اوس راته و وايۍ، چې ستاسو وړانديز څه دی؟

يوه له تجربه لرونکو مشرانو څخه و ويل:

ښاغلی ملک صيب!

لکه څنګه چې تاسو پوهيږئ، ستاسو او د ملک مير افغان تر منځ له څو کلونو راهيسې کړکيچونه او خپګانونه دي.

اوس چې ته يو ځوان زوی لرې او ملک مير افغان هم يوه ځوانه لور لري، اوس د کړکيچ پای وخت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

مورږ غواړو خبره پای ته ورسوو او د تاسو دوستي تازه کړو، زه تاسو ته د دغو دوو ځوانانو د یوه ځای کېدو وړاندیز کوم، ترڅو د دغو دښمنیو ریښې وچې شي او زموږ د دواړو قومونو تر منځ د دوستۍ او ورورګلوۍ اړیکې ټینګې شي.

ملک افضل خان دا وړاندیز ومانه، د ملک میر افغان کور ته د مشرانو له یوې ډلې سره لاړل او د دوستۍ د نښې په توګه یې څو غواګانې له ځانه سره یوړې، چې هلته یې حلالې کړې.

د ملک میر افغان له خوا د ملک افضل خان او د هغه د خلکو تود هرکلی وشو، د خوښۍ فضاء یې جوړه کړه او د سیمې خلک د دغو دواړو ملکانو تر منځ د ښو اړیکو په ټینګېدو ډېر خوښ او خوشحاله شوو.

له ډوډۍ وروسته ملک افضل و ویل:

زما ګران ورور ملک میر افغان د اختر د ورځې او د دې دوستۍ په مناسبت د ترېګنۍ او دښمنۍ له منځه وړلو په خاطر له تاسو څخه غوښتنه کوم چې زما زوی اعظم خان د خپل غلام په توګه ومنئ.

ځکه چې زه په خپل ژوند کې یوازې یوه زوی لرم او ته هم یوه لور لرې، نو د دې دوو ځوانانو په واده سره به زموږ تر منځ دوستي وده وکړي، موږ او د ټولنې ټولو خلکو ته به خوښي راشي.

ملک میر افغان دا وړاندیز ومانه او دوې اونۍ یې له خپلې لور سره د غوښتنې او مشورې له پاره مهلت غوښتنه وکړه چې د مشرانو له خوا ومنل شوه، حاضر خلک خوښ او خوشحاله شوو او ماښام مهال ملک افضل له خپلو کسانو سره بېرته کور ته ستون شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

ملک میر افغان چې په خپله لور یې پوره باور درلود او فکر یې نه کاوه چې لور به یې د ده خبرې ردوي، میرمن او لور یې راوغوښتل او ویې ویل:

لکه څنګه چې پوهیږئ، له ملک افضل سره مې له ډېرو کلونو راهیسې دښمني درلوده.

هغه د اختر په ورځ زموږ کور ته راغی او پخلا یې کړم، هغه په همدې وخت کې له ځانه سره یوه وړاندیز هم راوړی و، چې ما ورنه دوې اونۍ وخت واخیست، او هغه ته مې و ویل:

په دوو اونیو کې به یې ځواب درکړم.

لور یې و ویل:

دا کار ډېر ښه شوی دی.

پلاره!

اوس راته و وایه چې د دوی په وړاندیز کې څه شرطونه دي؟

پلار یې ورته و ویل:

لور مې دې ته چمتو نه ده.

خامخا به د اختر له ورځو وروسته درته و وایم.

مهرو چې یوه هوښیاره نجلۍ وه او د کیسې په راز پوه شوه، چې ملک افضل یوه ځوان زوی لري.

وروسته مهرو د پلار لاسونه ښکل کړل او ویې ویل:

پلاره!

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

زه د اختر په څلورمه ورځ ستا پيغام اورم.

د اختر څلورمه ورځ ورسېده.

مهرو خپل پلار ته و ويل:

پلاره!

نن د کلي ټولې نجونې د غنمو لو او وړو ټولولو له پاره ځي، او ستا په اجازې زه هم فکر کوم چې له دوی سره د وړو ټولولو ته، لاړه شم.

ملک مير افغان خپله لور په غېږ کې و نيوه، هغه يې ښکل کړه او بيا يې و ويل:

لورې!

همدا اوس چې له جوماته کورته راروان وم، د کلا د دروازې شا ته څو نجونې ستا په انتظار ولاړې وې.

لاړ شه!

هغوی بايد نور انتظار ونه کړي.

کله چې ته راشې نو د ملک افضل د وړانديز په اړه به درته و وايم.

مهرو د خپل پلار له مننه کولو وروسته خوشې (روانه) شوه، کله چې کروندې ته ورسېدل، نو هر يوه د وړو په ټولولو او غنمو په کار بوخت شوو، مهرو د ځمکې په څنډه کې کار کاوه، چې نا څاپه د ونې تر شا يې د دوو کسانو خبرې واورېدې.

هغوی يوه له بل سره خبرې کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

لمرۍ سرې ورو، ورو ښېرته لاړ.

هغې ولیدل چې یوه ځوان الک (هلک) او سپین ږیری سړی د غنمو وږو په راټولولو بوخت دي.

مهرو هغوی ته نږدې شوه.

لمرۍ مهرو سلام ورکړ او ویې ویل:

ایا تاسو لوګر(درو ګر) یاست؟

سپین ږیری سړی وخندل او ویې ویل:

نه!

لورې!

دا ټوټه ځمکه چې د ملک صاحب میر افغان د ځمکې څنګ ته ده، زما ده.

دا الک (هلک) چې شا ته مې ولاړ دی او وږي ټولوي، زما زوی دی.

مهرو و ویل:

کاکا جان!

ستا نوم څه دی؟

سپین ږیري و ویل:

لورې!

زما نوم خواجه محمد او د زوی نوم مې خواجه عزیز دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مهرو و ويل:

کاکا جان!

زه د ملک مير افغان لور او نوم مې مهرو ده.

د مهرو د نوم په اورېدلو سره د خواجه محمد زوی، عزيز وخندل او مخ يې وګرځاوه.

په يوه ليد سره عزيز په زړه او روح سره له مهرو سره مينه پيدا کړه او مهرو هم په خپل رومانتيک شکل د عزيز پام ځان ته راواړو، لکه چې دواړه په يوه ليد کې په مينه اخته شوي وي.

په پای کې (بالاخره) دواړه د يوه بل په ښايست کې ډوب (ورک) شول او هڅه يې کوله چې د وخت په تېرېدو سره د خبرو له پاره، لاره (زمينه) برابره کړي.

خواجه محمد چې د سترګو له کونج څخه يې دواړه مينه وال وليدل، ويې ويل:

زويه!

زه به الته (هلته) لاړ شم چې اوبه وڅښم او بېرته به راشم، د غنمو وږو ته، پام وکړه.

عزيز و ويل:

ډېر ښه!

پلاره!

ته ډاډه اوسه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

مهرو عزیز ته و ویل:

ډېره موده وشوه چې د کلي له نجونو او مور څخه مې ستا د ځوانۍ، اخلاقو او په تېره بیا د کلي د خلکو په منځ کې ستا د ښو اخلاقو په اړه ډېرې خبرې اورېدلې دي، تل مې زړه غوښتل چې له تا سره و وینم.

مشرانو ویلي دي «اوریدل د لیدلو په څیر نه دي» دا ریښتیا ده.

عزیز و ویل:

پلار مې سپین ږیری دی، زه هره ورځ دلته ورسره مرسته کوم، که تاسو وغواړئ، ما هره ورځ دلته، لیدلی شئ.

د دې ځوانانو تر منځ ډېرې د مینې خبرې ردې بدلې (تبادله) شوې، ماښام مهال مهرو کور ته لاړه.

له دوېئ خوړو وروسته یې پلار هغې ته و ویل:

زما لورې مهرو جانې!

زما د پخوانۍ وعدې سره سم، تا د ملک افضل د وړاندیز په اړه څه نه دي پوښتلي، ولې؟

مهرو و ویل:

پلاره!

ته پوهیږې چې نن زما په ژوند کې یوازینۍ د خوښۍ ورځ وه، نو ما ستا د وړاندیز په اړه سوچ (فکر) و نه کړ.

پلار یې د دې خوښۍ لامل وپوښت او ویې ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغې ځواب ورکړ:

په یوې لوې سیمې کې د غنمو لو شوی دی، موږ غواړو چې د غنمو د حاصل تر وروستیو ورځو پورې التله (هلته) ولاړ شو.

پلار یې ومنله .

هغه ویل:

ما ملک افضل خان ته وعده ورکړې چې زه به د خپلې لور سره خبرې وکړم.

د ځواب په هکله، ما دوې اونۍ وخت نیولی (اخیستی) دی.

مهرو و ویل:

پلار جانه!

تاسو له هغه ځخه د دوې اونیو غوښتنه کړې ده او له همدې امله زه ستاسو ځخه یوه اونۍ ته اړتیا لرم چې سوچ (فکر) وکړم.

پلار یې د هغې غوښتنه ومنله.

بله ورځ، مهرو بیا له نجونو سره یوځای شوه او د غنمو کروندو ته لاړه.

کله چې یې سترګې پر عزیز ولګېدې، پوه شوه چې عزیز ورته په بې صبرۍ انتظار کوي.

دواړو د لومړي ځل له پاره د مهرو جان او عزیز جان نوم‌ونه و ویل او یوه بل یې په غیږ کې ونیول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

دواړو په ساعتونو، ساعتونو له یوه بل سره رومانتیکي کیسې ګډې (شریکې کړې)، وروسته مهرو د ملک افضل د وړاندیز یادونه وکړه او د خپل پلار د دوې اوونۍ ځنډ (مهلت) خبره یې هم وکړه او زیاته یې کړه، چې کاش، مخکې مو لیدلي وای.

اوس چې پلار مې ژمنه کړې، نه پوهېږم چې زموږ برخلیک به څه وي؟

عزیز و ویل:

ګرانې مهرو، له ډېرو کلونو راهیسې، زه له تا سره مینه لرم.

اوس مې خپل ارمان پوره کړ او هرکله چې ته د ملک افضل خان له زوی سره واده کوې نو زما وینه (خون) به ستا په غاړه وي.

مهرو و ویل:

ته څه ډول خبرې کوې؟

خدای مهربانه دی!

اوس څو ورځې پاتې دي او زه به یوه څه وکړم.

عزیز و پوښتل:

څه به وکړې؟

مهرو و ویل:

ډاډه شه!

زه به خپلې مور ته و وایم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

زه ډاډه یم چې هغه به زمونږ ملاتړ وکړي.

څو ورځې وروسته د هغې مور مهرو ته و ویل:

نن ورځ د ملک افضل څخه یوه څوک راغلی و، ستا له پلار څخه یې د خپل زوی سره ستا د واده په اړه معلومات وغوښتل او ستا پلار هم زما څخه ستا د رضایت پوښتنه وکړه.

ما ورته و ویل:

ما له مهرو سره په دې هکله، خبرې نه دي کړي.

مهرو و ویل:

ګرانې مورې!

زما پلار ډېرې پیسې او سرمایه لري لا هم پیسو پسې ګرځي.

مور یې و ویل:

نه!

زما لورې!

داسې نه ده.

مونږ د خپل ژوند په څیر تا سره مینه لرو.

ستا ابدي (دایمي) خوښي زمونږ هیله ده.

مهرو و ویل:

مورې!

که داسې وي، نو زما پرېکړه واورئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

يوه اونۍ مخکې د وړو تولولو په اوږدو کې زموږ ځمکې په څنګ کې د خواجه محمد په نوم يوه ډېر مهربان سړی او د هغه ځوان زوی خواجه عزيز سره آشنا (بلده، معرفي) شوم.

په دې وخت کې زه او عزيز سره کېناستو.

هلته مونږ څو ګړی (ساعتونه) او هراړخيزې خبرې اترې وکړې.

هغه په حقيقت کې له ځوانۍ او ښو اخلاقو سره بې سارى دی.

کله چې د ملک افضل وړانديز مې هغه ته و ويل:

خواجه عزيز ما ته و ويل:

مهرو!

زه له ډېرو کلونو راهيسې ستا له ښو اخلاقو سره مينه لرم، که دا کار وکړې، نو زما وينه به ستا په غاړه وي.

هو!

مورجانې!

څومره چې زه له تا او پلار سره مينه لرم، خواجه عزيز سره هم مينه لرم، اوس زه غواړم له هغه سره واده وکړم.

مور يې و ويل:

لورې!

په دې وخت کې د کلي ټولې ښځې د هغه د ځوانۍ، ښو اخلاقو ستاينه کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او وايي:

له مهرو جانې پرته بل څوک د خواجه عزيز سره د واده کولو لايق (مستحق) نه دی.

په دې وخت کې ملک مير افغان په خندا کور ته ننوت او ويې ويل:

ما ستا ټولې خبرې د دروازې تر شا واورېدې، د مهرو تندی يې ښکل کړ او ويې ويل:

زما لورې!

زه د ملک افضل سره د دښمنۍ په اړه انديښمن نه يم او زما يوازينۍ هيله، ستا خوښي او خوشحالي ده.

ډاډه اوسه!

همدا اوس زه خواجه محمد او د هغه زوی ته يوه څوک لېږم چې سبا سهار وختي د کلا مېلمستون ته راشئ، ستا د واده په اړه به ورسره خبرې وکړم.

مهرو د دې هڅونکي کلمې له اورېدو وروسته له خپل پلار څخه دا تمه نه درلوده.

نو د خبرو کولو له پاره يې، سمدستي د پلار لاسونه ښکل کړل او په ډېر شرم او حيا سره له کوټې و وته.

هغه شپه مهرو د خپلې خوښۍ له امله تر سهاره پورې ويده، نه شوه.

خو نسکور(برعکس) خواجه محمد د ملک مير افغان د احضارولو په هکله د ملک مير افغان د پيغام په تر لاسه کولو سره انديښمن و او

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

حیران شو چې ملک میر افغان ولې په نیمه شپه کې د ده له پاره یوه څوک رالیږلی دی.

پلار یې هم عزیز ته اندېښمن و.

د هغه پلار له څو ورځو راهیسې د ملک میر افغان د لور سره خپل زوی د اړیکو او خبرو اترو په اړه خبر و.

هغه ویره درلوده چې سبا به له دې اړیکو څخه جنجال رامینځ ته شي.

د هغه پلار ورته مشوره ورکړه چې د خپل تره کور ته د څو مودې له پاره لاړ شي.

عزیز د خپل پلار مشوره ونه منه او ویې ویل:

پلاره !

که ملک میر افغان زما په اړه څه و وایي نو زه به ورته و وایم:

زه حاضر یم، ستا د لور سره واده وکړم.

سبا دواړه (زوی او پلار) له زړګونو اندېښنو سره د ملک میر افغان کور ته ورغلل او پوه شول چې د هغه په مېلمستون کې د کلي شاوخوا شل کسان ناست دي.

هغوی ټولو له ځانه سره ویل:

ولې ملک میر افغان دوی خپل میلمستون ته دومره وختي، را بللي دي؟

د سهار چای نه وروسته ملک میر افغان حاضرینو ته و ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

ما تاسو مشرانو ته د یوې مهمې مسئلې د بیانولو له پاره زحمت درکړی دی.

لکه څنګه چې تاسو ټولو ته معلومه ده، زما او د ملک محمد افضل خان تر منځ له څو کلونو راهیسې دښمني وه او کله چې د لوی اختر په لومړی ورځ هغه له سپین ږیرو سره زما کورته راغلل، زموږ اړیکې په دوستۍ بدلې شوې.

هغوی له فرصت څخه په استفادې سره زما د لور په هکله د واده وړاندیز وکړ او ما هم دوې اونۍ د نوماندۍ (نامزدۍ) په وړاندیز او د لور د نظر په ترلاسه کولو، وخت (مهلت) واخیست.

اوس معلومه شوه چې زما لور نه غواړي د ملک افضل له زوی سره واده وکړي، بلکې هغه غواړي چې د خواجه محمد زوی، د خواجه عزیز په نوم د یوه ځوان سره واده وکړي.

اوس، ستاسو مشرانو په دې اړه څه نظر دی؟

ټولو په یوه غږ و ویل:

ښاغلی ملک صیب!

څرنګه چې خواجه محمد ښه سړی دی د هغه زوی هم ډیر ښه سړی دی، مونږ تر اوسه د هغوی نه کومه ورانه خبره نه ده اورېدلې او د کلي ټولک خلک د هغوی نه راضي او د هغوی صفت کوي.

مونږ د دې پرېکړې نه سل په سلو کې راضې (موافق) او تود هرکلی کوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملک میر افغان هېواد افغاني دود سره د خوږې پطنوس جوړ او د خواجه محمد مخې ته یې کېښود او ویې ویل:

ناوې دې تاسو ته مبارک شي.

خواجه عزیز سم دلاسه د ملک میر افغان لاسونه ښکل کړل او و یې ویل:

پلاره!

ما ته دې خدای په دې برخې کې بریا په نصیب کړي، چې د تاسو خدمت وکولی شم.

ملک میر افغان د خواجه عزیز مخ ښکل کړ او هغوی ته یې لارښوونه وکړه چې د موسیقۍ یوه ډله جوړه کړي.

همدا راز یې زیاته (ډېره کړه) کړه چې قصاب راولي او غویی حلال کړي.

هغوی هم سمدستي ډول او سرنې په غړولو پیل کړ کوم چې د سیمې د دلاکانو له خوا تنظیم شوی و.

هغوی د کوژدې دود د هماغې دکیکې نه پیل کړل.

د خوشکالۍ په دود کې د سیمې ټولو خلکو د کوشنیانو په ګډون برخه اخیستې وه.

له بلې خوا، ملک میر افغان ځو کسیزه شورا د جومات مولوی صاحب عبدالله خان په مشرې یې د خوږو مجمه (پطنوس) دملک افضل خان کور ته ولېږه تر څو د هغه تصمیم پایلې هغه سره ګډې او د هغوی مشرانو یې د خوشحالۍ دود ګډون ته هم بلنه ورکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سیمې کسانو ملک افضل خان ته خبر ورکړ چې د ملک میر افغان کلي نه څو کسان چې په آسونو سپاره دي دېخوا په راتګ کې دي.

ملک افضل خان سوچ کوه چې ملک میر افغان هغه ته د خپلې لور خوږه (شیرېني) د هغه زوی ته رالیږلې ده او امر یې وکړ تر څو اوایی (هوایي) دزې وکړي.

د پطنوس په لیدو سره خوشحالي یې خورا ډېره او سوچ وکړ چې موضوع اواره شوې ده.

ملک افضل خان خپل زوی ته و ویل:

شیریني دې مبارک شه!

اوس د خپلې شیرینۍ پطنوس له مولوی صاحب عبدالله جان نه واخله او د ګډا (نڅا) ګوند، د اوایي (هوایی) ډزو سره پیل کړه، تر څو د کلي ټول خلک پوی شي چې د ملک افضل د زوی دسمال یې راوړی دی.

په دې وخت کې مولوی صاحب عبدالله و ویل:

ملک صاحب افضل خانه!

تا سو تېروتنه کړې ده.

دا پطنوس د تاسو د زوی شیرینی نه، بلکه د ملک میر افغان لور او خواجه محمد زمیندار (ځمکه لرونکي) زوی خواجه عزیز، سره ده.

په دې توګه مونږ له تاسو نه هیله کوو چې د نورو مشرانو سره د کوژدې په دود کې ګډون وکړۍ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د دې خبرو په اورېدو سره د ملک افضل خان او د هغه د زوی وینه په جوش راغله او په ځانونوکې يې اور، بل شو.

ملک افضل خان له خپله جبه چاکو(چوړکۍ) وباسه او د خپلې ګوتې سر يې پرې کړ.

هغه تُوله شيريني په وينو سره (سرخ) او ويې ويل:

ملک مير افغان ته و وايه!

تا بيا خپله دښمني تازه کړه.

که ما د واده په شپې کې عزيز او ستا لور دلته رانه وړه، زه به نامرده او بې غيرته و وسم.

کله چې مولوی عبدالله بېرته ستون شو، تُوله کيسه يې ملک مير افغان ته وکړه.

هغه وخندل او ويې ويل:

مهمه خبره نه ده.

هغه خپل اصليت په ګوته کړی دی.

مهمه نه ده چې هغه په دود کې ګډون وکړی او که نه؟

د دواړو ځوانانو د واده دود پيل شول.

ډمانو په بدلو اوساز پيل کړ.

د کلې خلکو د هرې خوا نه اوايې (هوايی) او د خوشحالی ډزې کوي.

دا دود يوه شپه او ورځ دوام وموند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوې مياشتې وروسته د هغو دوو ځوانانو واده وخت ورسېد.

د ورځې څلور بجې وې چې د خواجه عزيز او بي بي مهرو نکاح د مولوی صاحب عبدالله په مرسته وتړل شوه.

دا خبر ملک افضل خان ته ورسېد، هغه ډېر په غصه او د انتقام اخستو په لټه کې شو.

دود په دز اوغرب (خوشحالۍ) سره روان و چې ناڅاپه ملک افضل خان د خپل زوی او نورو سورو سره کلي ته ننوتل او په ډېره چټکي سره يې ملک مير افغان او خواجه محمد چې سره نږدې ناست وو په ډزو سره و وژل، څه نور خلک يې هم ټپيان او په تيښته بريالي شوو.

خواجه عزيز چې له پېښې روغ پاتې شوی و، کله يې چې د خپل پلار او خسر مړي وليدل، وينه يې په جوش راغله.

هغه د خپلو انډيوالانو سره په آسونو سپاره او د هغوی پسې يې ودانګل.

د هوايي ډګر غونډۍ ته نږدې هغوی يې را ايسار او جګړه پيل شوه.

ملک افضل په ډېر مهارت او زخمي ځان سره د غونډۍ سر ته ورساوه او د هغه ځای نه يې پر خواجه عزيز او ملګرو يې ډزې پيل کړې.

په دې وخت کې يوه مرمۍ د خواجه عزيز په زړه ولګېده او خپل ژوند يې د لاسه ورکړ.

د عزيز د مرګ پيغام چې بي بي مهرو ته ورسېد، هغه وارخطا شوه ، پر اس سپره (کيناسته) او غونډۍ ته وخته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

الته يې وليدل چې د خواجه عزيز جسد (مړی) په وينو لېت پېت پروت دی.

هغې هيڅکله هم داسې سوچ نه کاوه او بې اختياره يې چغه کړه.

هېڅ مې سوچ نه کوه چې داسې به وشئ.

ای عزيزه!

ولې دومره بې وفا وې.

زه دې يواځې پرېښودم.

او ته لاړې.

هېڅ باور مې نه کيږي.

ای عزيز جانه!

هغې د عزيز مړی په غېږ کې نيولی و او ژړل يې، بله مرمۍ راغله او د هغې پر شا ولګېده او هغې هم الته ساه ورکړه.

جګړه پای ته ورسېده او په پايله کې ملک افضل خان او د هغه زوی هم په نښته کې مړه شول.

د سيمې خلک راټول او د هغوی جسدونه يې الته خاورو ته وسپارل چې تر اوسه د هغوی مقبرې تر سترګو کيږي.

« عزيز حيدری غيرت»

مګر کومې څېړنې، خبرې، اترې چې ما د سيمې وکيلانو، مشرانو ، سپين ږيرو او خاصتاً د ځوانانومشر سيد اسحق مودودي سره کړې، هغوی ټول پر دې نظر دي، کوم انځور چې د کتاب په پخښتې کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

دی د دې ښکارندوینه کوي چې د غونډې په سر (څوکه) کې د اشغالگرو انگرېزانو شتون ریښتیا، بولي.

مگر هغوی هم زما په شان د فلکلور داستان نه دفاع نه کوي.

دا ځکه چې د بي بي مهرو مقبرې خوا (څنگ) ته کومه بله مقبره شتون نه لري او د هغې وژنه کېدای شي د انگرېزانو له خوا شوې وي.

هغه معلومات چې ما ته د کلي د یوه چارواکي له خوا راکړل شوي دي، دا په ډاگه کوي چې د عزیز افغان ښوونځی لومړی د بي بي مهرو په نوم یادېده، خو وروسته بیا د عزیز افغان په نوم بدل شو، ځکه چې په سیمې کې یوه عالي لېسه د بي بي مهرو په نوم اوس هم شتون لري.

هغه نه تاییدوي چې عزیز افغان، هماغه خواجه عزیز د خواجه محمد زوی دی.

دا تولې کیسې د یوه نسل نه، بل نسل ته لیږدول کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د څېړنې مرحلې انځورونه (انځورونه خبرې کوي)

د بي بي مهرو مشرانو سره څېړنيز انځور

له ښي خوا څخه، محترم حاجي عبدالحميد چې په خان جرمن مشهوردی، لوی وکيل نوراغا، د کتاب ليکوال ډاکتر معمارحشمت الله اتمر، سيد منصور آغا او قند اغا د حاجي قاسم هېيوال زوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو مشرانو سره څېړنيز انځور

د بي بي مهرو مشرانو سره څېړنيز انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

له ښي خوا څخه، محترم حاجي عبدالحمید چې په خان جرمن مشهوردی، لوی وکیل نوراغا، د کتاب لیکوال ډاکتر معمارحشمت الله اتمر، سید منصور آغا او قند اغا د حاجي قاسم هټیوال زوی.

د بي بي مهرو سیمې نه د لیدنې انځور

له ښي نه کیڼ خوا ته:

محترم خالد احمد دایانی، ملګري او داکتر معمار حشمت الله اتمر

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د سيمې نه د ماښامنيز انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

بي بي مهرو د سيمي پوښل شوې کوڅې ليدني نه انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

بي بي مهرو د کوڅې ښځه د لیدنې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

بي بي مهرو د کوڅې څخه د ليدنې انځور

د بي بي مهرو غونډۍ نه وزير آباد خوا ته انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو ِغونډۍ نه د ۴۰۰ بستریز روغتون خوا ته انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو ِغونډۍ نه د عزيزی پلازا خوا ته انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو ونډۍ نه د عزيزي پلازا خوا ته انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو غونډۍ نه ۴۰۰ بستریز روغتون خواته انځور

د بي بي مهرو د مقبرې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د مقبرې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو غونډۍ نه ماښامنۍ انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

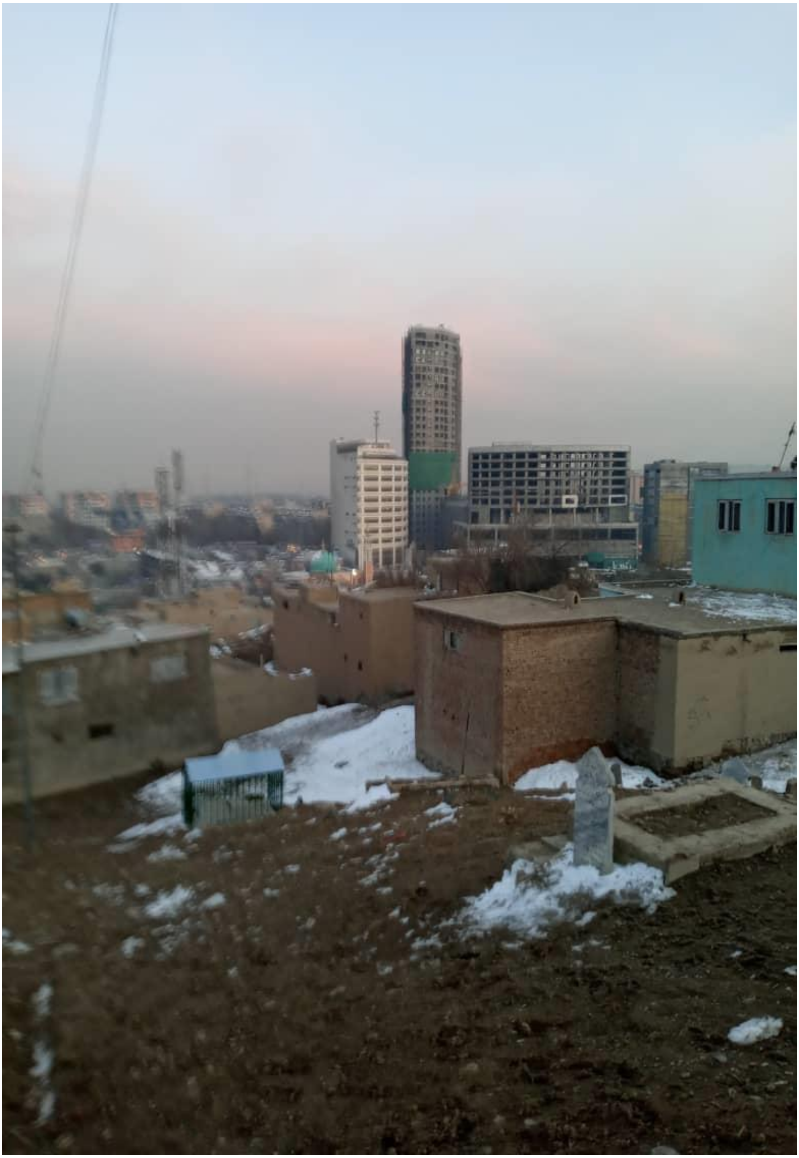

د بي بي غونډۍ نه درېيم مکرويانو لوري انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

بي بي مهرو معماري (آرکيتيکچر):

د بي بي مهرو معماري لکه د کابل ښار د نورو برخو په څېر له پخسې څخه پيلېږي، د لوړو دېوالونو، د برجونو په لرلو سره جوړې شوې کلا، د کلا مخې ته د باغونو او لويو انګړونو له امله مشهوره ده.

خو د وخت په تېرېدو سره د سيمې د پرمختګ او د خلکو، وختونو او نفوس په ډېرېدو سره د سيمې په معمارۍ کې ډېر بدلونونه راغلي دي، د ختو، اومه خښتو کورونه د کلاګانو په ځای بدل شول، د شاوخوا سيمو ليد يې په پراخه کچه بدله کړل.

ساحه کوشنۍ شوې، د کورونو شمېر ډېر شوی، خلکو کليوالي ژوند پرېښود او ورو، ورو يې ښاري ژوند پيل او ښار ته يې مخه کړه.

کورونه يوه بل ته نږدې شو او اواره (افقی) وده لوړه (عمودی) شوی ده.

ډېری کورونه، دوې پوړيزې دي او په سيمه کې تر ځلور پوړ پورې، نوي کورونه ليدل کېدی شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جنازه ځای د سیمي انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زړو او تنګو کوڅو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو اوسني کورونه ښاري ډول او ډېرې تنګې کوڅې لري چې تر ډېره يې تګ راتګ ناشونی دی.

د غونډۍ پر لور په غره کې پرتې کوڅې يې غير منظم کواره (شکل) لري او د کوڅو پلنوالی يې وروسته تر هر ۳۰(دېرش) متره، توپير لري.

د استوګنې ودانۍ عموما کوڅو اړخ ته جوړې شوې دې او هڅه کوي چې کوشنۍ کړکۍ هم دېخوا ته پرېږدي.

همدا راز لويې کړۍ د کور انګړ خوا ته په پام کې نيول شوي دي، دا د دې له پاره چې په سيمې کې ګډوډۍ او شخړې منځ ته را نه شي.

په بي بي مهرو کې هم د هېواد د نورو برخو په څېر د اوبو رسولو مرکزي سيستم شتون نه لري، د خلکو د اړتيا وړ اوبه د جوماتونو ترخنګ د ژورو څاګانو په کيندلو او دلاسي پمپونو(بمبو) په کارولو سره برابرېږي.

د کوڅو په څنډو کې د بامونو ناوې داسې شتون لري چې د واورې او باران په وخت کې د هغې اوبه د هر کور په مخ کې د کوچنيو ويالو (بيالو) ته غورځي او وروسته په ټيټ ځای کې لويو ويالو سره نښلول کېږي.

دغه سيمه برېښنا لري، خو د کابل ښار د نورو سيمو په څېر يې تل له نشتوالي او بې نظمۍ خلک سر ټکوي (شکايت کوي.)

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

ساختماني مواد ډېرى (زياتره) محلي دي، لکه ختې، اومه خښتې، پخې شوې خښتې، خو کانکريتي ودانۍ چې په وروستيو کلونو کې جوړې شوې دي هم دلته ليدل کېدى شي.

ودانۍ تر ډېره په لرګيو پوښل شوي دي او په چت کې له لرګيو څخه د اساسي ساختماني عنصر په توګه کار اخيستل کيږي.

د چتونو ساختماني مواد په لاندې ډول دي:

له لاندې خوا نه، پورته:

١. د چنارونو لرګي(دستک)

٢. تختې

٣. نلونه يا پوزي(بوريا)

۴. ختې (غوره ګل)

۵. وچه خاوره

۶. اخېړ(کاه ګل)

د بامونو ناوې (ناوه) ټولې د لرګو څخه دي او د بامونو کوڅې خوا ته شتون لري، مګر په اوسنيو ودانيو کې پلاستيکي ناوې هم ليدل کيږي.

د بامونو واورې په لرګي راشپېلونو باندې ټوګل کيږي بيا وروسته کوڅو ته اچول کيږي چې اوسېدونکو او تېرېدونکو ته ستونزې جوړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

ډېرى ليدل شوي دي چې ماشومان، سپين ږيري او زنانه په کوڅوکې لوېږي او ځينې يې د لوېدو په پايله کې هم ټپي کيږي.

د کوټو د ننه جګوالى تر درې مترو پورې رسيږي.

د ننه (داخلي) زينې يې د مراد خانى په څېر د اومه خښتو او لرګيو نه جوړې او په کوشنى سيمې کې پورته ختلې دي.

زينو د پتو جګوالى يې هم تر ۲۵(پنځه ويشت) سانتيو نه پورته دي چې د هرې زينې په څوکه کې لرګى لري، دا لرګى د دې باعث کيږي تر څوخلک په ختلو او کوزېدو کې خوندي وي.

زينې د بام پورې دي او د زينو په پاى کې بام بوتى هم لري، چې دروازه يې کېدى شي، وتړل شي.

د ډېرو کوڅو په سر کې ځينې خونې ليدل کيږي چې د بالا خانې يا سراچې په نوم يادېږي.

دا ودانى د دوو ګاونډيو په ديوالونو باندې، د يوه د انګړ پر دېوال او د بل کور دېوال ته جوښت په لرګي ستنو او يا هم د دواړوګاونډيو دېوالونو ته جوښت په لرګيو ستنو د پاسه جوړې شوې دي.

د بامونو نه په لاندې توګه ګټه اخيستل کيږي:

۱. د کالي منځلو او اوارولو د پاره

۲. د کاليو، فرشونو او لوښو لمر ورکول د پاره

۳. د ناستې او پيتاوي له پاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴. د میلمه پالنې د پاره

۵. د ماشومانو لوبو د پاره

۶. د لویانو لوبو له پاره

۷. د ګډي پران الوزونې له پاره

۸. د کوترو او چرګانو ساتنې له پاره

۹. د واورې جنګولو(برف جنګي) له پاره

۱۰. د طبعیت نه خوند اخیستلو د پاره

ډیری کوټې لوې دي چې د فلزي بخاریو او د لرګیوو، ډبرو سکرو په سوزولو سره تودیږي.

مګر په اوړي کې د کړکیو په خلاصولو او طبعي باد په لګېدو سره څه ناڅه سړېږي او کله، کله هم په کې د برېښنايي پکیو څخه کار اخیستل کیږي.

په حوېلۍ یا کورونو کې لاندې خونې شتون لري لکه:

خوب خونې، د اوسیدو خونه، پخلنځی، تشناب، حمام، انبار خونه (تحویلخانه) کومه کې چې د سوند توکي ساتل کیږي، د خوراکې توکو زېرمې خونه، د خاصوپسونو خونه (قوچ خانه)، د پسونو خوراکې توکو له پاره خونه (کاهدان)، میلمه خونه او سپوږمۍ خونه په پایلي پوړ کې کومه چې د لمړي پوړ نه د زینو په مرسته سره نښلول کیږي، همدا راز ژمنۍ او د پسرلي ګل خوني هم لیدل کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو د کورونو بامونو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زړو ودانیو سره د نویو او لویو کوڅو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

په بي بي مهرو کې ډېری کوڅې په ۹۰ درجو کې مستقیمې نه دي، ماتې شوې او هرې لوري ته بدلیږي (تغییر کوي)، چې دا امنیت ساتلو او په سیمه کې دښمن نفوسو د نه شتون ښه لاره ده، خو دا د لمر د لړ ځلېدو لامل کیږي.

همداراز په کوڅه کې واوره د اوږدې مودې له پاره ساتل کیږي، چې له یوې خوا د ماشومانو له پاره د لوبې ډګر (یخمالک ګرځي، خو له بلې خوا د لویانو د بندېدو او لوېدو لامل هم کیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

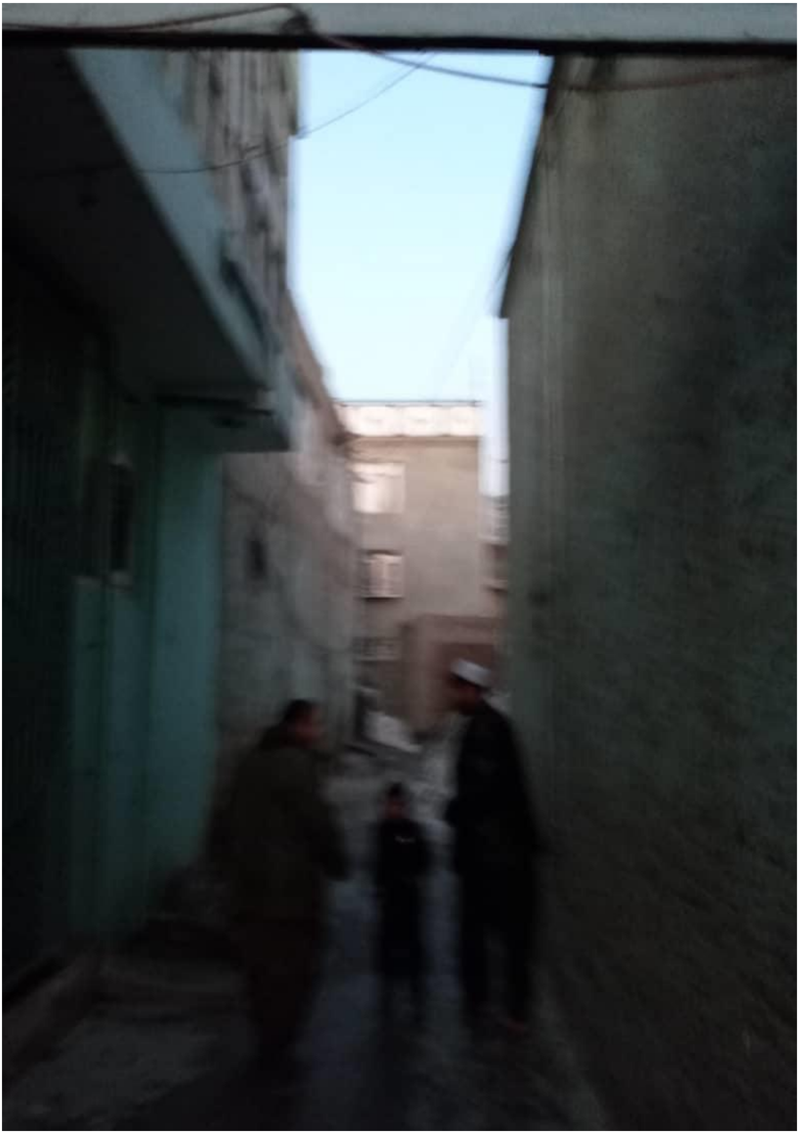

د زړو تنګو کوڅو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نویو ودانیو سره د لویو کوڅو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زړو تنګو کوڅو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زړو تنګو کوڅو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زړو تنګو کوڅو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زړو تنګو کوڅو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

د بي بي مهرو سيمې چې تجربه لرونکي (تجربه کاره) او تکړه نجاران او ختېګر درلودل، هڅه کوله چې له کوشني ځای څخه ډېره (اعظمي) ګټه پورته کړي، کوڅې يې پوښلې، د يوې کوټې په توګه يې کارولې او دا کوټې د تېرېدونکو (مسافرو) د کنټرول له پاره مناسب ځای ګرځېدلی دی.

د دغو ودانيو په مرسته په سيمې کې بهرنيان (د بل ځای کسان) او يا کوڅه ډبي کسان نه شي کولی دېخوا او اخوا وګرځي.

د پوښل شويو لارو لوړوالی يوه شان نه دي او داسې ډيزاين شوي چې يوه آس باندې سپور کس کولی شي په اسانۍ سره له دې سراچې څخه تېر شي، دسراچو لاندې لوړوالی ډېری يې ۲٦۰ سانتي متره دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوي کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د پوښل شوې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زړې، تنګې او پوښل شوې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

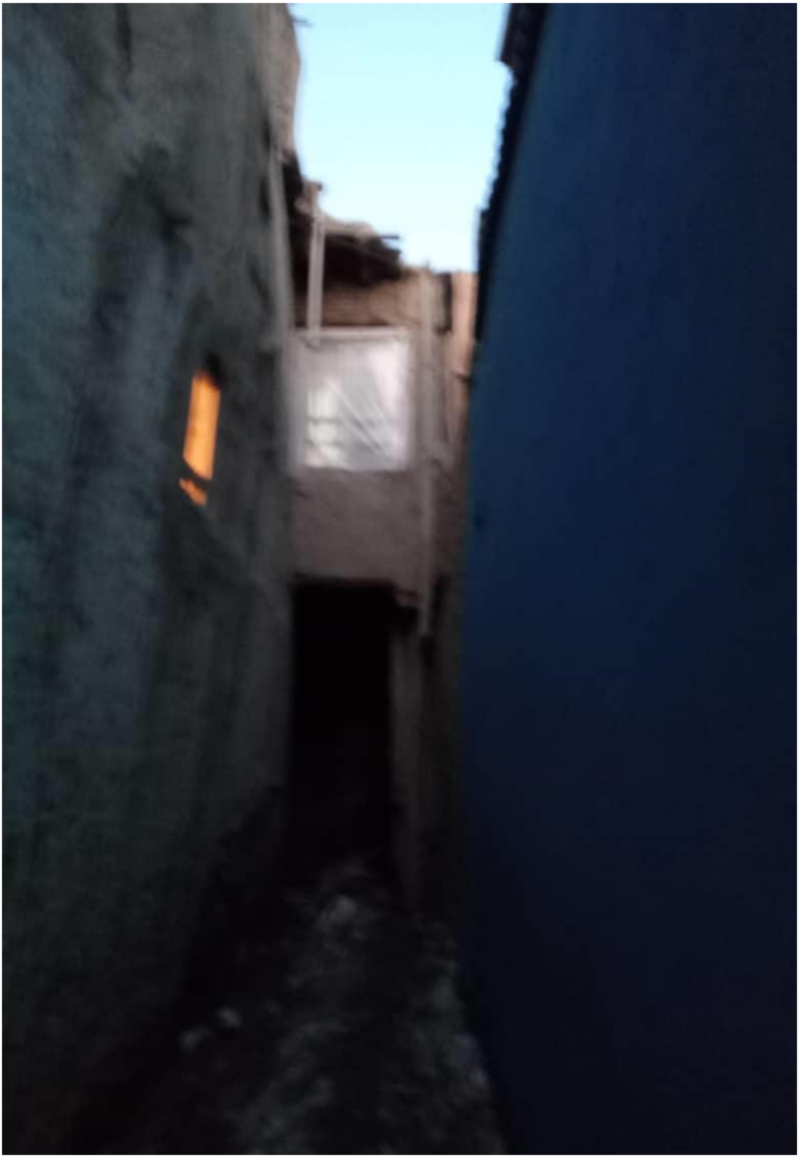

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوي او تنګې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوښل شوې او تنګې کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

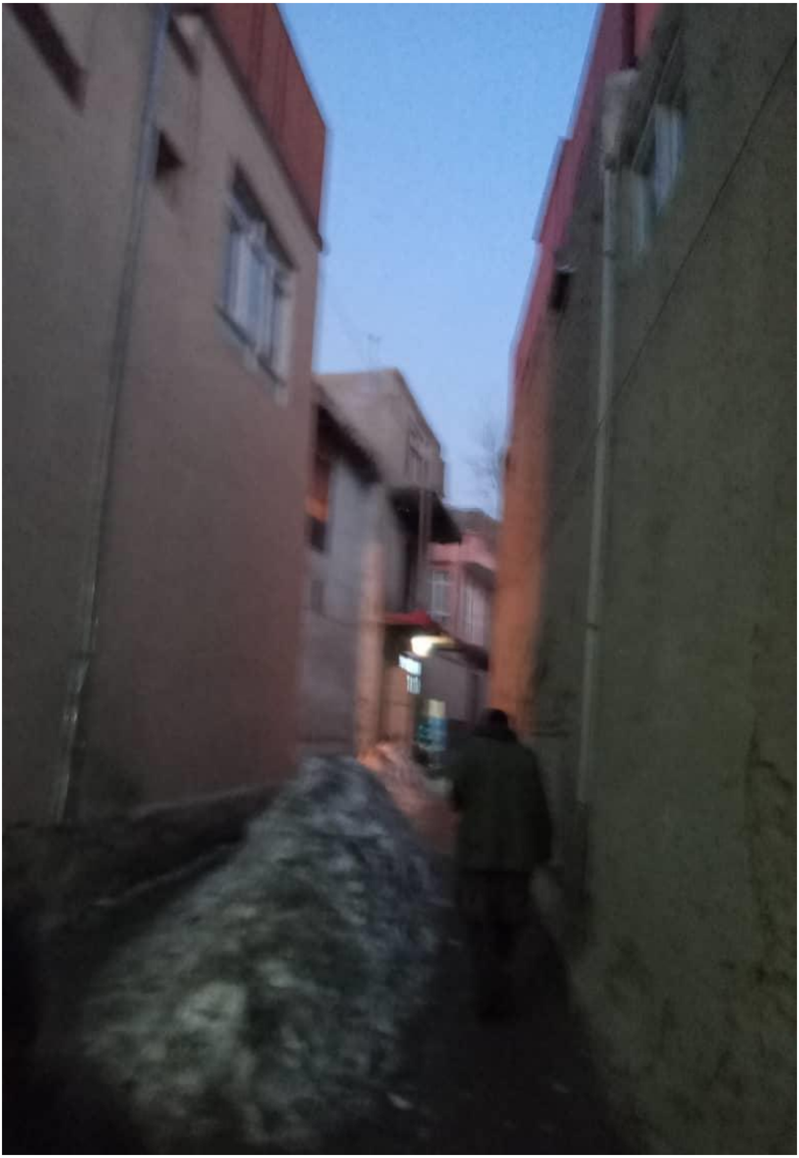

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو د کوڅې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د ودانیو ننوتو دروازې اکثره د لرګیو دوې پلې لري چې ۱۳۷ سانتي متره پلنوالی (بر)، ۱۹۰ سانتي متره لوړوالی چې یوه پله یې۵۷ سانتي متره پلنوالی لري، دروازې یوه پله یې هم پوزه (بینیچه) لري.

هره دروازه، د هغې د خوندي ساتلو له پاره یوه زنځیر (دروازې درونکی) لري، د دروازې د ټک ټک وهلو له پاره زنځیر او یا هم کړی (حلقه) په پام کې نیول شوې، مګر د دروازې د بندولو له پاره د دواړو خواوو نه کلک او قوي زنځیرونه لري.

د دروازو چوکاټونه د بېلا بېلو(مختلفو) لرګیو څخه چې ډېر پیاوړي دي، لکه چارماغ (چهار مغز) جوړې شوی دي، که څه هم ځینې یې د ارچوو لرګیو نه پام کې نیول شوي دي.

همدا راز ځینو لرګیو دروازو په مخ کې فلزي څادر(آهن چادر) اضافه شوی دی، چې د دروازو پلو، پیاوړتیا یې ډېره (زیاته) کړې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوه کور لوې دروازې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د يوه کور لوېِ دروازې د ټکولو زنځير، انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوه کور لوې دروازې اړم (تمبې) انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د يوه کور لوې دروازې ارم (تمبې) انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوه کور لوی دروازې ایرم (تمبې) انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوه کور لوې دروازې پلې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوه کور لوی دروازې ارم (تمبې) انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د یوه کور لوي دروازې ته څېرمه زینې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

په بي بي مهرو کې د مراد خانۍ په څېر دروازې يوه اړم (تمبه) چې په پورتنۍ برخه کې شتون لري او دروازې ته له بهر څخه د خلاصيدو اجازه نه ورکوي، شتون لرى.

د دروازې د خلاصولو له پاره، بايد دروازه وټکول شي، ترڅو د کور دننه نه، خلک دروازې ته راشي او هغه خلاصه کړي.

دا اړم (تمبه) په يوه کونج کې د سرتاق (سر طاق) قوي لرګيو سره بنده شوې (تړل شوي) ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه کوټه د دوهیم پوړ زینې انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه کور د چت موسطي (مسطح) انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه کور د چت موسطې (مسطح) انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه کور د چت موسطي (مسطح) انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه کور د چت موسطي (مسطح) انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه کور د دالان (دهلیز) چت موسطي (مسطح) انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

یوه کور سپوږمۍ خونې (ماتاوې خانې ، مهتابي خانه) انځور
چې په دربیم پوړ کې شتون لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه کور سپوږمۍ خوني (ماتاوې خاني ، مهتابي خانه) انځور
چې په درېیم پوړ کې شتون لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه کور سپوږمۍ خونې (ماتاوې خانې ، مهتابي خانه) د ختلو یا لارې انځور
چې په درېیم پوړ کې شتون لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

د بي بي مهرو په سيمه کې د کورونو چتونه ساده دي، خو ځينې زاړه فليټ لرګين (مسطح) کورونه هم ليدل کېدى شي، چې دا لرګيومسطح نه يوازې د اوسيدو په خونو کې، بلکې د خوب خونو او دالانونو کې هم ليدل کيږي.

سپوږمۍ خونه (مهتاب خانه، ماتوی خانه) هغه کوټه ده چې په وروستي (آخري) پوړ کې شتون (موقعيت) لري، څلور يا درې خواوو ته کړکۍ او د ځانګړو ورځو او ميلمنو له پاره کارول کيږي.

دا سپوږمۍ خونې (ماتوي خانه) د ودانۍ په دواړو خواوو کې شتون لري چې يوه يې د ښځو له پاره او بله يې د نارينوو له پاره په پام کې نيول شوې او جوړې شوې دي.

هره سپوږمۍ خونه ځان ته د ختلو جلا لاره او زينه لري مګر د بام په سر کې يوه د بلې سره بام د لارې نه يو ځای کېدای شي.

دې سپوږمۍ خونو نه د سپوږمۍ په ديارلسمه، څوارلسمه او تر ټولو نه مهمه د يلدا په شپه کې ګټه اخيستل کيږي.

په دې وخت کې، بامونو باندې ماشومان محلي لوبې لکه: پنجاک (پنجاق)، تشلې، پټ پټونی او داسې نورې لوبې کوې، مګر لويان د ورځې په اوږدو کې د کاغذي پتنګ او کله، کله د کوترو(کفترو) په ساتنې او الوزونې بوخت دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پایله:

هغه څه چې د اندېښنې وړ خبره ده، د هېواد د نورو برخو او سیمو په څېر(شان) د بي بي مهرو په سیمې کې هم د ودانیو بې نظمي او نویو ودانیو جوړېدو د پراخېدو، ستونزه ده.

د هېواد په بېلا بېلو سیمو کې، په کار ده چې د بي بي مهرو زړو ودانیو ساتنې، پالنې او بیا رغونې له پاره یوه تخنیکي کمېټه او ټیم جوړ شي، چې د مراد خانۍ په څېر د نویو ودانیو مخه ونیسي.

البته (مراد خانۍ) د بیا رغونې له پاره زړو توکو لکه لرګیو، ختو او ډبرو څخه په بیارغونې کې، کار اخستل شوی دی.

د څښلواوبو، کاناليزاسیون، برېښنا مرکزي سیستمونه جوړ، تولې کوڅې پخې کړې او بي بي مهرو په یوه زوړ او عصري ښار بدل (تبدیل) کړي.

دا چې بي بي مهرو امارتي (ولسمشرۍ ماڼۍ) او نړیوال هوایي ډګر ته څېرمه شتون او له هوایي ډګر سړک نه هم ښه لید لري، نو دا ودانۍ به د کورنیو او بهرنیو سیلانیانو له پاره یوه ښه د سیاحت، تفریح مرکز وګرځي او د بیارغونې له پاره به ډېرې پیسې راټولې شي.

د کابل ښار د سیمې، د خلکو د هلو ځلو او د وخت په تېرېدو سره د بي بي مهرو کلیو، کوڅو انځورونو اخیستل، کتابونو، مجلو لیکل، کښنل (چاپول) او خرڅلاو سره، د بي بي مهرو شهرت په هېواد د ننه او د باندې په نړیوالې کچه هم ډېر شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

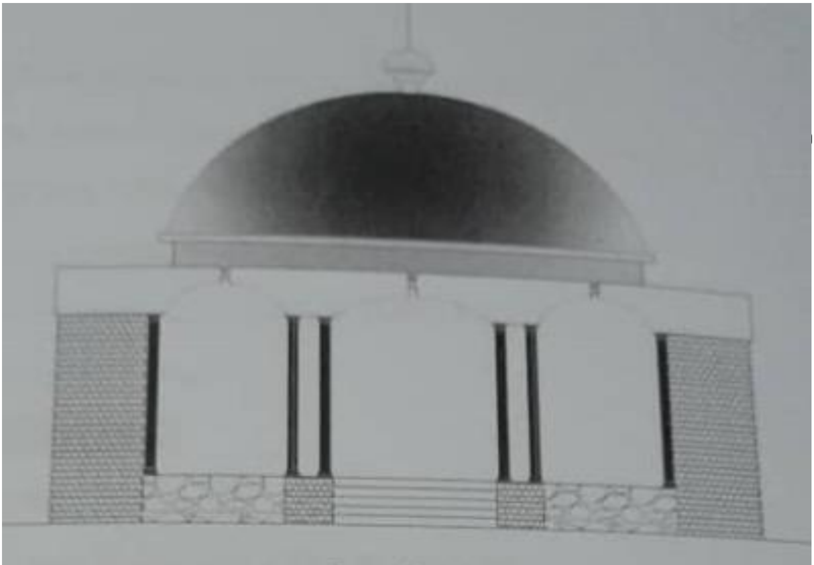
Front Elevation

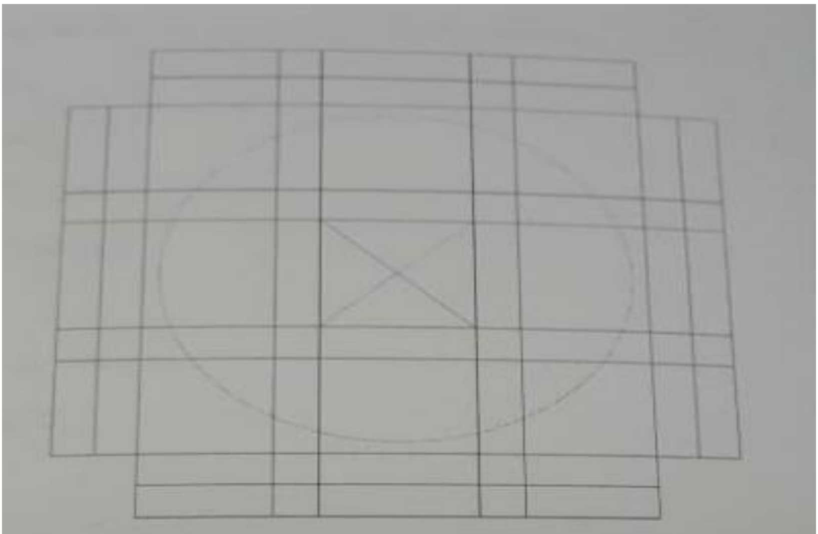
Floor plan

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

....

١. معماری افغانستان
٢. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش شفاخانه ها)
٣. راهنمود طلايي (برای اساتید انستیتوت های تخنیکي و ساختمانی افغانستان)
٤. رسم تخنیک (گامی به سوی دنیای انجینری) جلد اول
٥. رسم تخنیک (گامی به سوی دنیای انجینری) جلد دوم
٦. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش اداری)
٧. معماری اصیل شهر کابل (مرادخانی)
٨. معماری شهر کابل (بی بی مهرو)
٩. افغانستان در قرن تکنالوژی
١٠. زونبندی اقلیم و زلزله افغانستان
١١. صدقه جاریه / دنیای انجینری
١٢. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت جلد اول (١٩٩٠ الی ٢٠٢١)
١٣. داستان حقیقی با مقیاس معماری
١٤. فرار از کشور- با تصاویر مستند
١٥. نقش دانشمندان مسلمان در فن معماری و مهندسی
١٦. پخسه در افغانستان
١٧. بنیا نگذاری اولین مساجد توسط افغانها در آسترلیا
١٨. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت جلد دوم (١٩٩٠ الی ٢٠٢١)
١٩. منار جام – الهامی برای قطب منار

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

۲۰. آموخته های ناب از طراحی تا نظارت
جلد سوم (۱۹۹۰ الی ۲۰۲۱)
۲۱. جام یا کلیان (کلان)
۲۲. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد اول
۲۳. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد دوم
۲٤. معماری گل و چوب (معماری شهر کهنه کابل) جلد سوم
۲٥. چیرٍ ته چې قانون نه شته (کډوډي د افغانستان په معمارۍ کې)
۲٦. مډرنه جوما تونه ,, پخوا او نن ،،
۲۷. هله جور کو (نی پخسه – مقاوم زلزله)
۲۸. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش مساجد)
۲۹. اطلاعات، اصول و قواعد طراحی در معماری (بخش مکاتب)
۳۰. هنر و صنعت چوب در مرادخانی
۳۱. هنر و پیشه حکاکي - زرگری در مرادخانی
۳۲. هیچ (چهل داستان واقعی)
۳۳. معماری اصیل شهر کابل
(تشریح مورخ ۱۷ ماه میزان سال ۱۴۰۱ پوهنتون پولی تخنیک کابل)
۳٤. ۴۰- چهل
۳٥. مجنون او گلچين (پښتو ناول)
۳٦. در جستجو (ناول به زبان دری)
۳۷. تفاوت ها تفاوت می آورد (کتاب تصویری)

(c) ketabton.com: The Digital Library

....

٣٨. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم (جلد اول)
٣٩. برف ها آب میشود
٤٠. رسم و تخنیک (گامی به سوی دنیای انجینری) جلد سوم
٤١. آرزو و امید (ناول به زبان دری)
٤٢. بوډا ښکاري (پښتو ناول)
٤٣. د اسلامي معمارۍ پیل
٤٤. نامنوني ژوي (پښتو ناول)
٤٥. حیوانات شوخ (ناول به زبان دری)
٤٦. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم (جلد دوم)
٤٧. د شپېلۍ مینه (مه ینه) په کچه ګرۍ کې (پښتو ناول)
٤٨. حشمت خان د کلا معماري
٤٩. د افغان الک او آذري جلۍ مینه (پښتو ناول)
٥٠. د وچو بڼونه او پارکونو معماري
٥١. د یوې ښونکې مینان په یوه تولګې کې (پښتو ناول)
٥٢. د ژرنده ګرې ماما مینه (پښتو ناول)
٥٣. په اسلامي نظام کې ودانیز پرمختګ
٥٤. شپنه ادې (پښتو ناول)
٥٥. بې زده کړې پوی (پښتو ناول)
٥٦. د مینې تاو (پښتو ناول)
٥٧. (BIM) په خپله ژبه - په نړۍ کې تر ټولو نوې او ګړندۍ کړنلاره د معمارانو او اېنجینیرانو(انجینرانو) له پاره
٥٨. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم (جلد سوم)
٥٩. سیدو او عیدو - د کوشنیوالي خواږه ملګري (پښتو ناول)

(c) ketabton.com: The Digital Library

٦٠. د يوې مياشتې **ناوې** (پښتو ناول)
٦١. دڅاڅکو هار (د يوه سړي لنډې کيسې)
٦٢. د کابل ښار اصلي معماري (مراد خانی)
٦٣. کوشنۍ سوداګره (پښتو ناول)
٦٤. د کابل ښار معماري - بي بي مهرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کار لاندې کتابونو لېست

۱. مجموعه از دروس دینی مولوی صاحب خیرالله مخدوم (جلد چهارم)
۲. سرغندوی (ناب، مشهور) پوډري
۳. لیونی لېوه
۴. سپین کارغه
۵. سور تنور
۶. خړه بیزو
۷. بندي مرغه
۸. توده برستن
۹. بې وخته باران
۱۰. د ژوند پای

(c) ketabton.com: The Digital Library

د امکان او وخت په صورت کې

١. پخسه در افغانستان (به زبان انگلیسی)
٢. تاریخ معماری افغانستان
٣. حویلی های آسمان خراش
٤. ارتباط گذ شته، حال و آینده در معماری
٥. استعداد، سرعت و اقتصاد در معماری افغانستان
٦. شیطان چراغ
٧. خاطره ها

(c) ketabton.com: The Digital Library

Architecture of Kabul City

Bi Bi Mahro

Written by: Architect PHD Hashmatullah Atmar

Date: August - September /2025

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library